

FRANCIJA (ABRENE) 1988 – 1992

Informācija un fotogrāfijas:

Ģirts Zēgners

Mārtiņš Zandbergs

Ingrīda Cāzere

Edīte Bērziņa

Nometņu programmas, avīzes

Izmantotas publikācijas:

„Brīvā Latvija”

E.Veidemane „Vīrieši manā mūžā”

Chateau de La Ville au Maire – pils Francijā, ko latvieši nosauca par Abreni

Norāde uz Latviešu tautas augstskolu

NOMETNES VIETA – LATVIEŠU TAUTAS AUGSTSKOLA ABRENĒ

Latviešu tautas augstskola Abrene atradās Luāras upes ielejā, skaistā Francijas pilī, ko bija nopirkuši latvieši. Laikā no 1987. līdz 1995. gadam tur notika četras 3x3 nometnes.

Abrene bija svarīgs atbalsta punkts latviešiem ārzemēs, kur Latvijas trešās atmodas laikā trimdas un Latvijas latvieši varēja sastapties un viens no otra mācīties. Ingrīda Cāzere, divu nometņu vadītāja, saka: „Šīs nometnes notika Latvijas Trešās atmodas laikā un īsi pēc tam, kad Latvija bija atguvusi neatkarību. Tas bija satricošs laiks, kad visi runāja par Latvijas ideju, par to, kāda būs jaunā Latvija. Tas bija laiks, kad uz Abreni brauca daudzi un dažādi cilvēki, kas tolaik bija virzītāji un darītāji Latvijā. Daži no tiem tik tiešām bija nozīmīgi Trešās tautas atmodas darbinieki. Mēs dzīvojām līdz pārmaiņām Latvijā, un tāpēc šīm 3x3 nometnēm bija īpaša nozīme. Tas bija latviešu forums ārzemēs, kur varēja runāt brīvāk nekā tobrīd Latvijā.”

Kas ir 3x3?

3x3 ir nometne latvisko zināšanu papildināšanai

3x3 ir nometne latvisko ģimeņu audzināšanai

3x3 ir nometne latviskās kopības veicināšanai

3x3 ir nometne v i s ā m latviešu paaudzēm

3x3 nometnē ir tā, it kā tu būtu vienā laikā ...

... zinātniskā konferencē

... ģimenes godos

... jaunatnes kongresā

No aicinājuma uz pirmo 3x3 nometni Abrenē

Ģirts un Velga Zēgneri ar dēliem Jāni un Daini Abrenes atklāšanā 1986. gadā

Nometņu vadītāji

JĀNIS MĀRTIŅŠ ZANDBERGS

Mārtiņš Zandbergs 70.-tajos gados bija ALJA un ELJA priekšsēdis. Līdz 90.-to gadu sākumam aktīvi piedalījies politiskās demonstrācijās Berlīnē, Madridē un Vīnē, pievienojies trimdas LSDSP izveidotai pagrīdes kustībai un sadarbojies ar Zviedrijas izlūk-

dienestu. 1990. – 1995. gadā Latviešu Centra Minsterē valdes priekšsēdis.

Profesionālajā dzīvē skolotājs. Mācījis matemātiku Linkolna augstskolā Klīvlandē ASV, 1973. – 1995. gadā strādājis Minsteres Latviešu ģimnāzijā Vācijā par fizikas un matemātikas skolotāju un direktora vietnieku. 1990. gadā organizējis skolotāju konferenci Minstere-Rīga.

Kopš 1997. gada dzīvo Latvijā. Bijis viesnīcas „Radi un draugi” komercdirektors, 2002.–2004. gadā padomnieks drošības jautājumos Valsts prezidentei Vairai

Vīķei-Freibergai. Starptautiskās Rīgas sākumskolas dibinātājs un līdz 2007. gadam tās direktors. 2009. gadā ievēlēts par deputātu Rīgas Domē no Pilsoniskās Savienības saraksta.

Divdesmit gadus bijis Ministeres Latviešu jauktā kora diriģents, Latvijā izveidojis Mārtiņkori, kurā dzied bijušie minsterieši un citi trimdas latvieši. Latviešiem populāras dziesmas apkopojis „Mārtiņa dziesmu grāmatā”, kas izdota ASV un Latvijā. Trīsreiz piedalījies 2x2 nometnēs ASV kā dalībnieks un lektors un trīsreiz 3x3 nometnēs – Garezerā (ASV) bija dalībnieks, Abrenē (Francijā) vadītājs un Engurē (Latvijā) dalībnieks.

GIRTS ZĒGNERS

Dzimis Eslingenā, Vācijā. Studējis medicīnu, ārsts – onkologs.

Precējies ar Velgu (dzim. Zaļkalni), ģimenē izauguši 3 bērni – Dainis, Jānis, Sarma. 2003. gadā ar ģimeni pārcēlies no Vācijas uz Latviju.

Trimdā aktīvi darbojies ELJA un

LSDSP Ārzemju Komitejā. Studentu korporācijas Lettonia biedrs. Viens no dibinātājiem iniciatīvas grupai ELJA50, kas apvieno agrākos ELJA aktīvistus, kuri tagad veido dažādus projektus demokrātijas veicināšanai Latvijā.

INGRĪDA CĀZERE

Dzimis Amerikā. Mācījies latviešu skolā Mineapolē. Bakalaura grāds žurnālistikā un vācu valodā Minesotas Universitātē un maģistra grāds teātra zinātnē Dienvidilinoijas Universitātē. Studiju gados strādājusi par redaktori amerikāņu laikrakstos „Minnesota Daily”, „Toledo Blade” un „St. Paul Dispatch”. Vienlaikus darbojusies DV organizācijā un Mineapoles Latviešu skolā, spēlējusi latviešu teātra ansambļos, dejojusi tautas deju grupā „Pērkonītis”, rakstījusi laikrakstam „Laiks” un žurnālam „Treji vārti”.

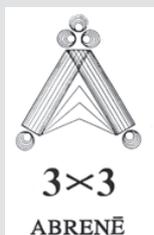
1986. – 1987. gadā redaktora asistente laikrakstā „Brīvā Latvija” Vācijā. Pēc tam producente, moderatore, komentētāja un pasaules

ziņu redaktore radio „Brīvā Eiropa” latviešu redakcijā Vācijā. Kad radio pārcēlās uz Prāgu, iemācījies jaunu amatu – tehnisko tekstu rakstītāja. Strādājusi vairākās firmās Vācijā, kopš pārcelšanās uz Latviju 2000. gadā strādā firmā „Exigen Services”.

Brīvā laika nodarbošanās scenāriju rakstīšana dokumentālajām filmām un muzikālo raidījumu veidošana radiostacijā „Radio Nord”. Piedalījies televīzijas raidījumu un dokumentālo filmu „Grüß Gott, Riga! Grüß Gott, Lettland” (Dievspalīdz, Rīga! Dievspalīdz, Latvija!), „Fredrijs Kvinns: Hamburga - Rīga”, „Oh la la, c'est la vie”, „Bānīša priekšnieka mazmeitas stāsti” veidošanā. Jaunākais projekts – filma „Rīga – Bandžula – Skarboro: Pa latviešu sapņu pēdām” par Tobāgo un Gambiju, kurp 17. gadsimtā devās kurzemnieki.

Par 3x3 Ingrīda saka: „3x3 ir vieta, kur tiek fascinējoši latvieši, lai piedalītos fascinējošās pārrunās un nodarbotos ar fascinējošām lietām! Es nemaz nepārspīlēju. Esmu piedalījies 3x3 nometnēs gan Eiropā, gan Amerikā, un varu teikt, ka katra pavadītā diena bija interesanta. 3x3 nometnēs satiekas nevis pasīvi cilvēki, kuri sēž rokām klēpī un kritizē citus. Tur tiek domāti un darīti.”

1988

Laiks: 8. – 15. jūlijs

Vadītājs: Mārtiņš Zandbergs

Administrācija: reģistrācija

Viktorija Zandberga, *programmas pārzine*

Ilze Kļaviņa, *administrators* Austris Grasis

Dalībnieki: 51

Nometnes grafiskā zīme: Aija Buka

Tēma: Latgale

- *Folklorā* – Austris Grasis
- *Rotkalšana* – Lilita Spure, Māra Pelše
- *Latviskā virtuve* – Silvija Andernova (Austrālija)
- *Podniecība* – Marga Sleja (Anglija)
- *Aušana* – Rasma Budiņa
- *Koktēlniecība* – S. Sapietis
- *Franču valoda* – Sigrīda Reine (ASV)
- *1/2x1/2* – Aina Bērziņa
- *Diskusijas* – Paulis Kļaviņš, monsinjors Andrejs Brumanis, Alberts Spoģis, Austris Grasis, Dr. Jānis Trapāns, Dr. Ģirts Zēgners, Jānis Kramēns, Anna Kļaviņa

Ekumēniskais dievkalpojums: monsinjors

Dr. Andrejs Brumanis un mācītājs Paulis Kļaviņš

Lektori un ieviržu vadītāji:

- *Literatūra* – Ieva Lešinska
- *Politika* – Ģirts Zēgners

Kolekcijas:

- Paulis Kļaviņš. *Latvijas ev.luteriskās baznīcas kustība „Atdzimšana un Atjaunošanās”*

- Alberts Spoģis. *Ieskats latgaļu grāmatniecībā*
- Andrejs Brumanis. *Katoļu baznīcas stāvoklis Latvijā*
- Alberts Spoģis. *Latgaļu rakstura īpatnības*
- Jānis Trapāns. *Latviešu partizāni, pretestība un rietumu izlūkdienestu darbība Latvijā 1945 – 1954*

SENPRŪŠU DZIESMA UN DAUDZ MAZU, GAIŠU LATVIEŠU GALVIŅU

Deviņi lektori lasīja lekcijas, vadīja diskusijas, divas meistas mācīja rotkalšanu un podniecību. Bija gaidīts lielāks dalībnieku skaits, tāpēc teorētiskajā daļā par literatūru, folkloru, vēsturi un politiku stāstīja visiem, citādi grupas būtu bijušas par mazām.

Garīdznieki Andrejs Brumanis un Paulis Kļaviņš stāstīja par baznīcu stāvokli Latvijā, Austris Grasis – par latviešu folkloru, vēsturnieks Jānis Trapāns no „Radio Brīvā Eiropa” – par vēsturi. Alberts Spoģis stāstīja par Latgali, politisko stāvokli Baltijā izvērtēja Ģirts Zēgners, Jānis Trapāns un Jānis Kramēns. Par lauksaimniecības vidusskolu Malnavā, Latgalē, stāstīja Anna Kļaviņa. Mārtiņš Zandbergs visus vadīja pa latviešu dziesmu takām.

Sevišķa interese bija par Latvijas pašreizējā stāvokļa analīzi. Latvijas Rakstnieku savienības 1988. gada 2. jūnija plēnuma rezolūcijā un Mavrika Vulfsona runā – dokumentos, kuru fotokopijas nometnes dalībnieki varēja saņemt, – bija jūtama brīvības ausma. Dzīvas diskusijas izraisījās pēc Pauļa Kļaviņa referāta par to, kā trimda var atbalstīt un ietekmēt attīstību Latvijā. Par mērķi tika atzīta latviešu tautas, valodas un kultūras saglabāšana un brīvas Latvijas izcīnīšana.

Vakaros rādīja filmas par demonstrācijām Latvijā, katoļu svētkiem Aglonā. Pēdējā vakarā bija ugunskurs, katram pie tā bija jāuzstājas. Nometnes dalībnieks Ivars Graudums „Brīvajā Latvijā” raksta, ka visdziļāko iesaistību atstājis Austris Graša priekšnesums: senprūšu dziesma ģitāras pavadījumā (vārdus tai sarakstījis Austris pats). Vai tā nebija pirmā reize, kad pēc gadu simteņiem uz brīdi starp baltiem atskanēja dziesma šajā senajā valodā? Vislielāko prieku sagādājušas daudzās mazās, gaišās galviņas – bērni, kuri savā starpā runāja latviski un tikai latviski, un lielās ģimenes. „Pirmo reizi pēc gadiem jutu pamatotas un reālas cerības mūsu pārdzīvošanai,” viņš raksta.

Kopbilde

Pēc ekumēniskā dievkalpojuma, ko vadīja mācītāji Andrejs Brumanis un Paulis Kļaviņš (abi stāv labajā pusē)

Gājiens uz Huismes baznīcu. Priekšplānā Kristaps Grasis un Ģirts Zēgners ar dēliem

Diskusiju vada Jānis Trapāns, Ģirts Zēgners un Jānis Kramēns

Diskusijā, kas turpinās pēc diskusijas, – Jānis Trapāns, Austris Grasis, Ģirts Zēgners

Mazo nometnieku audzinātāja Edite Bērziņa sarunāja ekskursiju pie vietējā fermiera. Bērni ne tikai redzēja, kā cep maizīti, bet paši arī pamīcija mīklu

Ekskursanti ar silto maizīti

Dainis mācās slaukt govī

Bērniem prieks izmēģināt sēdēt zirgam mugurā

Nodarbības pils pagalmā

Mālu darbi Kalvenē. Priekšplānā stāv Viktorija Zandberga, pa labi Spoģa kundze, vidū Iveta Āva-Kramēna

Pusdienas svaigā gaisā pils dārzā

Trīs „sprīdītes” – Velga Zēgnere, Ilona Uskale un Iveta Āva-Kramēna

Kamīnzālē pirms nometnes noslēguma vakariņām

Nometnes noslēguma vakarā. Pie kamīna – pils saimnieks Austris Grasis

1989

Laiks: 12. – 20. jūlijs

Vadītājs: Ģirts Zēgners

Palīgi: Iveta Āva-Kramēna, Velga Zēgnere

Dalībnieki: 58

No Vācijas, ASV, Latvijas, Austrālijas, Anglijas, Kanādas, Brazīlijas, Francijas

Sarp dalībniekiem 17 bērni

No Latvijas 18 dalībnieki ar 6 bērniem

Nometnes grafiskā zīme: Aija Buka

Tēma: Trīs latviešu tautas atmodas

Brīvdabas dievkalpojums: Paulis Kļaviņš

Lektori un ieviržu vadītāji:

- *Paneldiskusija „Kā trimda var atbalstīt attīstību Latvijā”* – Paulis Kļaviņš
- *Paneldiskusija „Latviskās izglītības problēmas trimdā un Latvijā”* – Līga Ruperte (ASV)
- *Vitrāža* – Tenis Grasis (Latvija)
- *Rotkalšana* – Kārlis Uskalis
- *Koklēšana un tautisko cimdu adīšana* – Ilze Kļaviņa
- *Mēbeļu restaurācija* – Pēteris Priedītis (Abrene/ Bonna)
- *Bērnu 1x1 nodarbības* – Indra Miesniece, Ineta Bebre, Ilze Kļaviņa
- *Bērnu mākslas nodarbības* – Inta Grase

Referāti:

- Jānis Trapāns. *Tautas atmoda un latviešu tautas apziņas pamati; Latviešu politiskā trimda un Latvijas neatkarības ideja*
- Austris Grasis. *Bez mošanās nav pamošanās*
- Ģirts Zēgners. *Latvija 1989. gadā*
- Valdis Turins. *Neformālās kustības attīstība Latvijā līdz LTF izveidošanai; LTF un lūzums neformālās kustības attīstībā Latvijā*
- Jānis Dinevičs (Latvija). *Latvijas enerģētika un enerģētiķi; LTF darbība pēc dibināšanas kongresa*
- Anta Bergmane. *Helsinki-86 un tās loma Latvijas atdzimšanas procesā; Latvijas Republikas pilsoņu komitejas*
- Viola Lāzo (Latvija). *Latvijas televīzija*
- Kārlis Vahšteins (Latvija). *Latvijas Radio*
- Viktors Lorencs (Latvija). *Latvijas kino; Pārdomas par kādu neuzrakstītu darbu, vai kāda ir patiesība par 1940. gadu*
- Līga Ruperte (ASV). *Latvietība un tās iegūšana*
- Valters Nollendorfs. *Baltiešu trimdas literatūras trimdinieciskums*
- Ausma Medne (Austrālija). *Atis Kronvalds kā sabiedriska darbinieks; Merķeļa iespaids uz latviešu tautas atmodu; Māras Zālītes poēma „Tiesa”*

PROGRAMMU IESPAIDO KUPLAIS DALĪBNIEKU PULKS NO LATVIJAS

Nometnes īpatnība bija kuplais dalībnieku skaits no Latvijas: kā baudītāji – ģimenes ar bērniem, kā strādātāji – oficiālās programmas veicēji un lektori. Tas daudzējādi iespaidoja nometnes programmu. Notika divas paneldiskusijas: Līgas Rupertes vadītā „Latviskās izglītības problēmas trimdā un Latvijā” un Pauļa Kļaviņa vadītā „Kā trimda var atbalstīt attīstību Latvijā?”. Guntars Stinka no Latvijas jauniešu apvienības „Tēvzemei un Brīvībai” bija atvedis fotogrāfijas un videofilmu par pēdējo mēnešu notikumiem Liepājā. Inta Grase ar audzēkņu zīmējumu izstādi parādīja, kā Latvijas bērni redz Latvijas tautas atmodu. Latvijas Nacionālās operas solists Kārlis Miesnieks koncertā dziedāja tautasdziesmas. Latvijas televīzijas žurnālisti Viola Lāzo un Kārlis Vahšteins kā dāvanu bija atveduši savu videofilmu par Latvijai nelikumīgi atrauto Abrenes aprīņķi. Viola saņēma videokameru no Austrālijas latvieša Valtera Medņa, lai šeit varētu filmēt Latvijas televīzijai.

Viedokļu apmaiņa paneldiskusijās bija intensīva, reizēm pat asa. Visasāk sadūrās pirms gada no Latvijas izceļojušā filozofa, viena no Latvijas neformālās kustī-

bas līderiem Valda Turina uzskati un LTF lektoru grupas vadītāja Jāņa Dineviča un Latvijas radošās inteliģences pārstāvja Viktora Lorenca LTF vērtējums.

Bez lekcijām un diskusijām bija vēl citi notikumi: praktiskas apmācības latviešu valodā, šķēršļu gājiens un kvizs par tautas atmodu – jauna latviešu spēle „Kas kas ko!”, atpūta un izbraukums pa Luāras ieleju. Vakarų programmā: literārs vakars, ugunskurs, paneldiskusijas, kopīga dziedāšana, jaunākie Latvijas videoieraksti, Francijas revolūcijas svinības, balle.

Bērnodrāzā ar bērniem darbojās Rīgas bērnodrāza „Auseklītis” vadītāja Indra Miesniece, bērnu mākslas nodarbības vadīja Inta Grase, Rīgas Mazās ģildes bērnu zīmēšanas studijas skolotāja. Latviešu valodas lietošanu veicināja Latvijas bērnu līdzdalība. Bija kopīga dziedāšana, rotaļas un pasaku lasīšana, izbraukums ar 1920. gada tvaika vilcienu uz 17. gadsimta franču kardināla Rišeljē pili.

Nometnes vadītājs Ģirts Zēgners pēc 20 gadiem atceras: „Mums pašiem un vēl vairāk mūsu bērniem Abrenē ļoti patika. Braucot projām, līdz pat Parīzei, tas ir apmēram divas stundas, viņi raudāja...”

Kopbilde

Nometnes atklāšanās. No kreisās Austris Grasis, Līga Ruperte, Kārlis Uskalis, Jānis Trapāns, Rasma Trapāne

Austris Grasis saņem dāvanu no Latvijas

Brigita Stroda, Austris Grasis, Līga Ruperte un Ilze Kļaviņa

Ar plašiem tautas svētkiem Francija atzīmēja franču revolūcijas 200 gadus, kas kulminēja ar iespaidīgām Francijas nacionālajām svinībām Bastīlijas ieņemšanas 200. gadadienā 14. jūlijā. Šajā dienā svētki arī 3x3 nometnē. Plīvo Francijas un Latvijas karogi

Diskusiju vada Jānis Dīnevičs, Paulis Kļaviņš un Pēteris Priedītis

Austra Graša priekšnesumu klausās Ivars Graudums un Līga Ruperte

Velga Zēgnere ar nometnes jauno paaudzi pēc noņemšanas sakārto Latvijas karogu

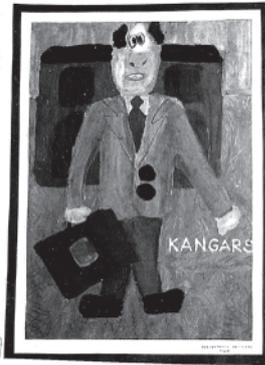
Līga Ruperte Abrenes pils logā

Dzied Tenis Grasis, Ilze Kļaviņa un Uldis Grasis, spēlē Austris Grasis

Bērni rāda, ko uzzīmējuši

Kangars un Melnais bruņinieks bērnu zīmējumos

Nometnes karogu nolaiž Jānis Dinevičs un Līga Ruperte

Dziesma vieno visus. Ulda un Austra Grašu dziesmai pievienojas arī Latvijas viesi Kārlis Vahšteins, Viola Lāzo un Tenis Grasis, sēžot dzied Ausma Medne

Noslēgumā vadītāji daļa pārsteiguma dāvanas. Pārsteigums ir nevilts. No kreisās Jānis Trapāns, Jānis Dinevičs, Līga Ruperte, Ģirts Zēgners, Austris Grasis

1991

Laiks: 4. – 11. augusts

Vadītāja: Ingrīda Cāzere

Administratore: Iveta Āva-Kramēna

Dalībnieki: 75

Nometnes grafiskā zīme: Aija Buka

Tēma: Latvija šodien un rīt – valsts politiskā, sabiedriskā un kulturālā attīstība

Lekcijas un ievirzes, to vadītāji:

• *Latvija ceļā uz neatkarību: aktuālas problēmas un to risinājumi* – Romualds Ražuks (Latvija), Inguna Ebela (Latvija)

• *Latvijas vēsture un politika* – Odisejs Kostanda (Latvija), Jānis Arveds Trapāns (Minhene)

• *Latvijas kultūras attīstība: latviešu dzejas panorāma. Humanitārās kultūras problemātika: kā atjaunot Latvijā iznīdētās kultūras struktūras?* – Leons Briedis (Latvija)

• *Latviešu folklorā kā padomnieks mūsdienu dzīvē* – Māra Mellēna (Latvija), Austris Grasis (Abrene/Bonna)

• *Vitrāžu māksla* – Tenis Grasis (Latvija)

• *Rotkalšana* – Jānis Brants (Latvija)

• *Dziedāšana* – Austris Grasis

• *Franču valodas īskurss* – Ilze Tērmāne (Lielbritānija)

• *Bērnu mākslas nodarbības* – Inta Grase (Latvija)

Referāti:

• Romualds Ražuks. *LTF darbs un nākotnes uzdevumi*

• Odisejs Kostanda. *Janvāra notikumi Latvijā un Lietuvā*

- Jānis Arveds Trapāns. *Kā darbojas zinātniskas organizācijas Rietumos?*
- Egils Levits. *Tiesiskas valsts veidošana Latvijā*
- Inguna Ebela. *Bērnu traģiskais liktenis Latvijā*
- Egils Levits, Romualds Ražuks. *Latvijas pagaidu pamatlikuma projekts: vai šāda konstitūcija ir derīga?*
- Leons Briedis. *Humanitārās kultūras attīstība Latvijā*
- Freds Launags. *Partizānu kustība Latvijā*
- Jānis Arveds Trapāns, Odisejs Kostanda. *Vēsture un mēs*

Nometnes avīze „Abrenes Lāsītes”. Redaktori Jānis Dainis un Juris Putriņš

LATVIJAS NEATKARĪBAS ATGŪŠANAS PRIEKŠVAKARS

3x3 Abrenē notika tikai dažas dienas pirms Latvijas neatkarības atgūšanas. Šī tematika bija nometnes vadmotīvs, tas bija galvenais temats gan referātu vakaros un diskusijās, gan literārajā un ugunsкура vakarā, gan kinovakarā ar Latvijas videoleņu skatīšanos. Bija ieradusies kupla lektoru saime no Latvijas, to skaitā LTF priekšsēdis Romualds Ražuks, starptautiskās organizācijas „Glābiet bērnus” Latvijas nodaļas vadītāja Ingunā Ebela, dzejnieks un žurnāla „Grāmata” redaktors Leons Briedis, folkloriste Māra Mellēna, Augstākās Padomes deputāts Odisejs Kostanda. No trimdas zemēm kā lektori un diskusiju vadītāji piedalījās vēsturnieks Jānis Arveds Trapāns, jurists un politologs Egils Levits, Bonnas universitātes baltu valodu lektors Austris Grasis, literāts Freds Launags, ārsts un politiskais aktīvis Girts Zēgners, Čikāgas Universitātes mācībspēks Ādolfs Sprūdžs. „Vai Latvijā šodien notiek patiens progress vai kaunīga mīņāšanās uz vietas?” bija galvenais jautājums politiskajai paneļdiskusijai, ko ar asprātību vadīja Dr. Jānis Arveds Trapāns. Izskanēja atziņa, ka Latvijā kopš 1990. gada 4. maija neatkarības atjaunošanas deklarācijas nav panākts gaidītais progress, un tajā lielu lomu spēlē apstākļi, ka Latvijas varas iestādēs joprojams strādā daudz vecā režīma funkcionāru – komunistu, reformkomunistu vai to piekritēju.

Notika gan praktiskas apmācības latviešu valodā, gan franču valodas īskursi pusstundu dienā, kuros bija iespēja iemācīties elementāras frāzes franču valodā, piemēram, „Labdien!”, „Labvakar!”, „Jūs esat šarmanta!”. Nometnes dalībnieki devās ekskursijā uz pasaulslavenajām Luāras ielejas pilīm, kā arī vīna un šampanieša pagrabiem.

Vienlaikus ar 3x3 notika arī pirmā Abrenes Vasaras skola. Daļa sarīkojumu bija kopīgi, tā maksimāli iesaistot visas paaudzes.

Ar smaidu: no „Abrenes Lāsītes” redakcijas intervijas ar Abrenes pils un 3x3 vadību

Red.: Jautājums Austrim Grasiem, Latviešu tautas augstskolas direktoram un Abrenes pilskungam: Kāda ir visvēlamākā sadzīves forma kā pilī, tā arī Latvijā?

A.G.: Vissvarīgāk ir tīra Abrene, bet, runājot par sadzīves veidu pilī un arī Latvijā, domāju, ka vispiemērotāk ir visur demokrātūra.

Red.: Paldies, direktorpilskung! Viens papildjautājums: vai Abrenes 4 gadu pastāvēšanas laikā tuvā franču atomspēkstacija ir atstājusi kādu vērā ņemamu iespaidu?

A.G.: Jā, protams, radiācijas iedarbība ir stipri manāma. Galvenais, auglība ir paaugstinājusies vismaz par 30-50%. To pierāda daudzu bērnu piedzimšana 9 mēnešus pēc kursiem Abrenē.

Red.: Jautājums Ingrīdai Cāzerei, 3x3 organizatorei un vadītājai. Vai Jūs, lūdzu, varētu paskaidrot lasītājiem 3x3 matemātiku?

I.C.: Jā, mēģināšu, lai gan šī ir sarežģīta problēma. Trīsreiztrīs ir apmēram seši vai septiņi, iespējams, arī vairāk. Kā ziniet, mana specialitāte nav matemātika; es esmu žurnāliste!

Red.: Sirsnīgs paldies. Tagad viss ir skaidrs! Viens papildjautājums: Jūs esat no Mineapoles, ASV. Pašlaik vedat vētrainu dzīvi Minhenē, Bavārijā. Bieži braucat uz Bonnu un Abreni. Vai esat apsvērusi domu pilnīgi pārcelties uz dzīvi Abrenes pilī, vai nav bijis attiecīgs direktora pilskunga A.G. aicinājums?

I.C.: Jā, ziniet, tik intīmu jautājumu grūti atbildēt. Gandrīz vai jānosarkst! Tomēr mēģināšu. Principā jā. Vienīgais traucējums tas, ka esmu pieradusi pie ķeizarienei – ha, ha, ziniet, nomen est omen – pienācīga dzīves veida: esmu pieradusi iepirkties par dolāriem, markām, frankiem utt., tad jau ar vienu grasi man nepietiks.

Red.: Sirsnīgs paldies! Vēlam jums abiem dievpalīgu!

Kopbilde

Nometnes atklāšanā Rasma un Jānis Trapāni, Inguna Ebela, Romualds Ražuks, Austris Grasis un Ingrīda Cāzere

Apspriežas Ģirts Zēgners, Inguna Ebela, Romualds Ražuks un Ingrīda Cāzere

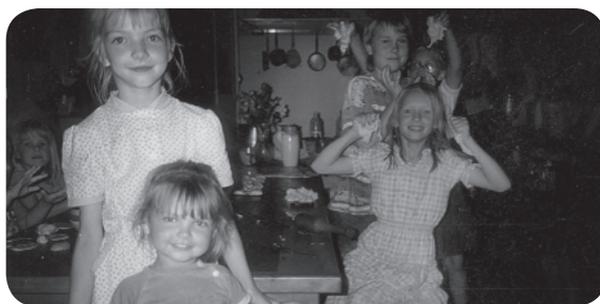
Politisko diskusiju vada Egils Levits, Ģirts Zēgners un Romualds Ražuks

3x3 politiskā „elīte”: Juris Putriņš, Egils Levits, Jānis Trapāns, Romualds Ražuks, Odisejs Kostanda

Sarunu Abrenes bibliotēkā vada Ādolfs Sprūdžs, Jānis Trapāns un Leons Briedis

Latviskā virtuvē pie pīrāgu miklas tikuši nometnes bērni

Putriņu ģimene. Viņa igauņiete, viņš - latvietis. Juris ir nometnes avīzes redaktors

Vakara pārrunas

Velga un Iveta ar savām jaunākajām atvasēm

Bērni kopā ar Silviju Brūmani dodas pastaigā

Austris Grasis vada dziedāšanu

Noslēguma vakarā. Pirmā no labās folkloriste Māra Mellēna no Latvijas, trešā – Daira Cilne

1992

3×3

ABRENĒ

Laiks: 19. – 25. jūlijs

Vadītāja: Ingrīda Cāzere

Dalībnieki: 98
No Latvijas 69

Nometnes grafiskā zīme: Aija Buka

Ievirzes, to vadītāji:

• *Latvijas politiskā attīstība un trimdas loma tajā* – Augstākās Padomes deputāts,

vēsturnieks Odidejs Kostanda (Latvija), PBLA valdes priekšsēdis Gunārs Meirovics, laikraksta „Atmoda” redaktore Elīta Veidemane (Latvija)

- *Latvijas ekonomiskā attīstība* – Augstākās Padomes deputāte Valentīna Zeile (Latvija), uzņēmējs Jānis Gobiņš (Latvija)
- *Latviešu folklorā un mēs* – folkloristi Māra Mellēna (Latvija) un Austris Grasis
- *Rotkalšana* - Lilita Spure (ASV)
- *Tautas mūzikas instrumentu darināšana* – Māris Jansons (Latvija)
- *Dziedāšana* – Austris Grasis
- *Tautas dejas* – Sniedze Grīnberga
- *Bērnu dārzis* – Rūta Smilškalne
- *Auto vadīšanas kursi* – Ivars Smilškalns

DIVI AUTOBUSI AR DALĪBNIKĪEM NO LATVIJAS

3x3 nometnes Abrenē zīmīgas ar to, ka tajās pulcējās latvieši no daudzām pasaules zemēm: Latvijas, Francijas, Vācijas, Zviedrijas, Anglijas, Itālijas, Igaunijas, Amerikas, Kanādas un Austrālijas. Dalībnieku skaits no dzimtenes pastāvīgi auga, 1992. gadā ieradās divi autobusi no Latvijas! Deputāti, uzņēmēji, kultūras darbinieki, tautsaimnieki un arhitekti.

Viena no populārākajām bija tautsaimniecības ievirze, kuru vadīja deputāte un tautsaimniece Valentīna Zeile. Lekcijas lasīja uzņēmējs Jānis Gobiņš, sociologs Māris Mellēns un Ekonomisko reformu ministrijas privatizācijas bloka daļas vadītājs Eduards Lazdiņš.

Viens no savdabīgākajiem sarīkojumiem bija veltīts senajai kurzemnieku kolonijai Gambijai. Dalībnieki ēda vakariņas Gambijas gaumē, redzēja diapozitīvus no bijušās hercoga Jēkaba Āfrikas kolonijas apmeklējuma, dzirdēja gambiešu mūziku. Bija izbraukums uz tuvējām pilīm un vietējo vīnu garšošana. Latvijas latvieši brauca arī ekskursijā uz Parīzi.

Krietni pastrādāja tautas mūzikas instrumentu meistara Māra Jansona vadītajā ievirzē – nedēļas laikā bija izgatavotas vairākas kokles.

Nometnes vadītāja Ingrīda Cāzere „Brīvajā Latvijā” atzina, ka šī 3x3 nometne ar plašo Latvijas latviešu līdzdalību bija eksperiments. Viena daļa ciemiņu no Latvijas cītīgi piedalījās nometnes nodarbībās, bet daļa bija atbraukusi tūrisma un izklaides braucienā. Tas raisīja pārrunas par to, ka nākamreiz varētu rīkot tūrisma braucieni atsevišķi no 3x3.

Citāds skatījums un redzējums

„Viss jau būtu labi šajā Francijas Abrenē, ja atbraucējiem no Latvijas agresīvi neuzmāktos ar „tūdaliņu” pasākumiem. Protams, ar mēru viss ir labi, arī patriotiski saukļi un lekcijas, taču, ja tas atkārtojas no dienas dienā, tad arī nacionāli noskaņotā laikraksta „Atmoda” kolektīvam sāka „piegriezties” ausekļoti asarainie „bērnu rīti” un tematiskās pēcpusdienas.

Lai Francijas gaiss, savienots ar uzspīlēti latviskām padarīšanām, beigu beigās neizraisītu alerģiju, mums atlika tikai viena darbība: pieslēgties pie „sistēmas”. Un – jo intensīvāk, jo labāk. „Sistēma” nozīmēja palielu stikla mucīņu, kas bija pildīta ar franču vīnu. Tuvējos veikalos tādu mucīņu – gan lielāku, gan mazāku, turklāt par apsveicami zemu cenu – bija neizsakāmi daudz. Un tas mūs, protams, priecēja. Mēs – Igors (Siliņš), Niks (Matvejevs) un vēl citi atpūsties griboši cilvēki – vienkārši zvilnējām zem gobām un dzērām vīnu. Dažreiz viņā vārijām austeres. Katrā ziņā tā bija daudz patīkamāka nodarbe par sēdēšanu patriotiskās lekcijās. (..)

Īsinot Abrenes vakarus, mēs nolēmām iekrist kādā neprātīgā avantūrā. Iekrāvuši mikriņā Nika kontrabasu un Igora ģitāru, mēs devāmies uz netālo Šinonu, kur, kā bijām izpētījuši, atradās vairāki krodziņi. Terases bija ļaužu pilnas, un Igora ideja bija patiesi spoža: uzspēlēt un uzdziedāt krodziņos sēdētājiem. Protams, par naudu. (..)

Pēdējais Abrenes vakars pienāca pavisam nemanāmi un ātri. Aizmirsās „tūdaliņu” aktivitātes un Austrā Graša rūkoņa par Igora un Nika negaidīto ierašanos un nemaksāšanu par pils „pakalpojumiem”. Atvadas bija mazliet skumjas: Igors un Niks dziedāja, un dažam klausītājam acis kļuva valgas.”

No Elitas Veidemanas grāmatas „Vīrieši manā mūžā”

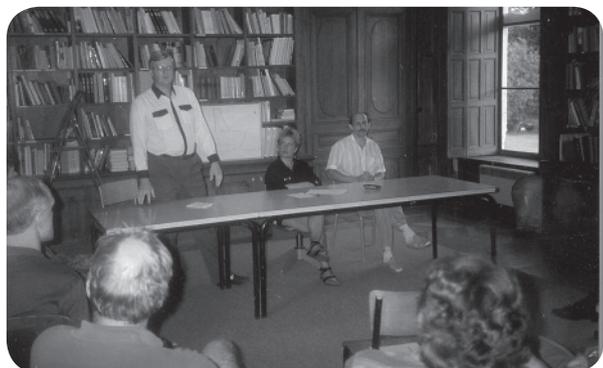
Kopbilde

Nometnes atklāšanā Odisejs Kostanda, Valentīna Zeile, Ingrīda Cāzere, Austris Grasis

Valentīnas Zeiles vadītās ievirzes klausītāji

Diskusiju Abrenes bibliotēkā vada Odisejs Kostanda, Elita Veidemane un Māris Mellēns

Visi uz noslēguma uzstāšanos!

Noslēguma priekšnesumā

Teātris nometnes noslēgumā

Teātris nometnes noslēgumā